

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

17 De societate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

ignoranti, g si quid damni passus sit ex ho-
mine cōducto, h aut si locator fructus cor-
rupit rei conductæ, i aut si re locata im-
peditus, aliunde quam ex proprio facto,
frui vitue non possit, k vel si ei non præ-
stetur quod ex conventionē placuit, l agit
& pro remissione pensionis, quando eilo-
cus est. m

SCHOLIA.

- a Non ei, qui rem locatam ab eo emit. l. Iu-
lianus. 13. §. si fructibus, & §. penult. de a-
ctio. emt. B
- b Vi dictum. leg. ex contractus, 24. locat.
Pandect.
- c l. ex conducto, 15. loc. P.
- d l. sed addes, 19. §. ex conducto, loca.
- e dicto §. ex conducto.
- f l. si tibi, l. 7. cum seq. l. ex conducto, 15. §.
ubicumque, loc. P.
- g Distinctio est in l. sed addes, 19. §. 1. loca.
- h l. cum in plures, 60. §. seruum, l. si tibi, 45.
§. si hominem, loca. P. l. si seruum, 27. §. si
seruum, ad l. Aquil. P. Eo pertinet repeti-
tio impensarum in rem conductam facta-
rum, & meliorationum, l. dominus, 15. §.
in conducto, & l. colonus, 61. locat. Pand.
estimatio porro meliorationū, & utilium
impensarum fieri debet per viros peritos,
sen summarios, non suspectos, sen per iura-
tores artifices civitatis, ut habetur in No-
uella 64. de hortula. Constantinopolitana
civitatis, iunge l. in fundi, de rei vindic.
Pandect. D
- i l. & hac, 35. §. fructum, loc. P.
- k l. ex conducto, 15. l. si in lege, 24. §. fin. l. si de
fundo, loc. ut si alienares si locata, & eui-
cta, l. si quis, 9. eo. loc. P. si locator domū lo-
catam demoliat, l. & hac, eod. vel si non
reficiat, l. ex conducto, & l. sed addes, 19.
§. illud nobis, l. si mercēs, 25. §. si vicino, in
fine, l. cum in plures, 60. in princip. locat. E
Si locator non det instrumenta ad rem
locatam pertinentia, dict. l. sed addes, §.
illud.
- l leg. ex conducto, leg. si in lege, 24. §. penul-

tim. locat. Pandect. l. circa, 19. l. si hi, 4.
& 24. C. eod. tit.

m ut in casu legis, si in lege, 24. §. fin. dict. l. ex
conducto, §. si vis tempestatis, l. cum qui-
dam, l. si mercēs, 25. §. vis maior, loca. cum
simil.

DE SOCIETATE.

TITVLVS XVII.

CAPVT. I.

Continuatio, & quid societas.

Quamuis societas non habeat in iuris
Pontificii corpore proprium & di-
stinctum titulum, necessariam tamen in
pluribus eius capitulis exigit cognitionem,
ideo cum hic contractus, ut præcedens
pendeat ex consensu, de eo etiam post il-
lum agemus. Societas a socio dicitur, so-
cius autem generaliter recte dicitur, qui
cum aliquo fide data, aliquid communicat
vel partitur, inde actus ille partiendi, socie-
tas dicitur. a

SCHOLIA.

- a Socius secundum etymum, ut quibusdam
placet, a seco, secas, id est, disido dictus,
unde societas, in qua quis alium sequitur,
ut cum eo diuidat. Comes qui se socium
in eundo dat. Sodalis in rebus leuioribus,
quod suadeant inter se quid agere debeat,
vel sodales mutata litera s, in c, quasi coe-
dales, quod simul ederent, & mensam com-
munem haberent, eiusdem collegii com-
mensales, & ut ait Cicero §. Verrina, socii
putandi sunt, quos inter res communicata
est. glossa autem ad clemen. 1. de pœnis, ad
verbum, de fensauerint, ait proprie socios
dici propter periculi, & operis societatem,
a sequor sequeris: & ita proprie socium in
periculo, comitem in itinere, collegam in
officio, consortem in premio, sodales in men-
sa, vel in sede, vide Alex. in confi. 40. inci-
piente, prospectis, volum. 4. quis dicatur
socius.

CAPVT II.

Quotuplex, & de quibus incatur
societas.

Societas † aut personarum tantum est, aut rerū solum, aut rerum & personarum. Personarum societas morum exigit conuenientiam, vel victus, vel habitacionis communionem, aut amicitiam. *a* Rerum tantum societas inducitur ex communiōe earūdem, aliunde quam ex communiōe de pacta procedente. *b* Rerum & personarum, quando ex conuentione res communicantur cum industria, vnde nascitur contractus societatis. *c* Est societas publica, & priuata. Publica continet communitates, ciuitates, vniuersitates, collegia. *d* In personarum societate quædam bonorum, quædam malorum. Sociatur porro quis aut comitando, aut fauendo. *e* Malorum ad crimina societas factio dicitur, & coniuratio. *f* Sicut & sunt quædam artes nugatoriæ, vel noxiæ superstitionis, ex quadā pestifera societate hominum & dæmonum, quasi pacta infidelis & dolosæ amicitia, constituta, quæ penitus repudianda, & fugienda Christiano. *g* Societas prout ex contractu pendet, contrahitur vel vniuersorum bonorum, siue negotiationis alicuius, siue vectigalis, siue rei vnius, *h* quæstus lucri artificii & impendii, *i* dum etiam alter industriam seu operam, alter pecuniam ad societatem exercendam confert, vt lucrum commune sit. *k* Datur & pecus in communi pascendum vel æstimatum, vel non æstimatum, *l* ea lege, vt fœtus eius portionibus prout placuerit contrahendo inter socios distribuatur. *m* Iure tamen iniuri non potest societas, illicitæ, inhonestæ, aut flagitiosæ rei. *n*

SCHOLIA.

a cap. quod dicit, 41. distinctio. huiusmodi societas, & sodalitium dici potest, & amicitia, de qua in l. sodales, de colleg. illic. Pandect. Sic socii dicuntur, qui sunt ex eodem

A capitulo, congregatione, monasterio, conuentu, & canonici, in capit. cum, de officio delega. cap. ex more, de senten. excommunic. Ita legimus fœdera amicitia inita inter Senatū populūque Romanū, & extraneos aliquot reges & populos, qui id eo amici & socii Romanorum dicti sunt, talis fuit Ptolomeus Tyberio imperante, apud Cornel. Tacitū, libr. 3. rex Inba apud Iulium Cæsarem, libr. 1. de bellis ciuilibus. Rex Numidarum, apud Liniū, libr. 34. Seleucus, apud Suetoniu in Claudio, ca. 24. Et alii alibi saepe, apud Liniū referuntur, veluti etiam, & populi fœderati, & in amicitiam recepti, & sociati. in l. non dubito, 7. de captiuis, & postliminio reuers. libr. 49. Pand. tit. 15. eadem significatio dicitur ciuitas socia & amica, populus socius, & amicus in l. postliminium est ius, 9. §. postliminio redisse, eod. tit. de captiuis. Ex commilitio societas & amicitia. l. de hereditate, 19. de castrens. specul. Pandect. libr. 49. tit. 17. Societas vita inter virum & uxorem, diuina & humana domus, qua & uxorem quadammodo dominam rerum viri facit, can. cum societas, 27. quaest. 2. cap. 2. de sponsalib. libr. 1. rerum amota. P. libr. 2. tit. 1. l. 4. C. de crimine expila. heredita. l. 1. de ritu nupt. libr. 25. P. tit. 2. l. rerum amotarum, § 2. de re iudica. vt cōtra maritus dominus rerū uxoris. l. fin. C. de pact. conuen. C. l. in rebus, de iure dot. C. Principaliter tamen hac societas matrimonii, respicit personas, per cōsequentiam autem res, cui enim committitur persona uxoris, multo magis committi possunt bona eius. l. 2. C. ne fideiusor. dot. dentur. l. hac lege, & l. fin. C. de pact. conuen. libr. 5. tit. 14. Veruntamē illa communiō parafernaliū, qua defertur marito non prohibente uxore, non est in proprietate, sed in fructibus, nisi expresse alia fiat societas inter coniuges bonorum, vel acquirendorum, vt in c. 2. de donatio. inter vir. & vxor. vulgus vocat hanc societatem affraitamentum. Est, & alia aequalium vel

- vel amicorum societas seu commune quipiam reciproca amicitia, in qua dicimus sociū teneri repellere iniuriā socii, si potest, nisi velit iniuria quoque ipse reus dici. can. non inferenda, 23. quaestio. 3. Habet & societas speciem fraternitatis in se, ut ait Vlpian. in l. verbum, 63. pro socio. Pand. Vide Cicero. pro Roscio Amerino. Et hinc vulgus, ut dixi, vocat societatem affraimentum alicubi, a communitate fratrum amoreq; reciproco, quamdiu sub eiusdem patris potestate viuunt, quamuis, & inter fratres de hereditate delata, alia expressiu contrahi possit societas, l. si fratres, alias est, §. legis cum duobus, §. 2. iunctio. §. idem Pomponius, pro soc. P.
- b** Veluti si res donata vendita legatave pluribus, aut alio modo pro indiuiso, ad plures peruenerit, non inita ex consensu societate, l. 1. §. 2. commu. diuidum. P. §. item si inter aliquos, de oblig. qua ex quas. contract. nascun. apud Iust. 2. C. commu. diuid.
- c** De quo hic sumus locuturi, & agitur in tit. pro socio. lib. 17. Pand. tit. 2. §. libr. 4. C. tit. 37. & apud Iustin. in institutio. iur. ciuil. lib. 3. tit. 26. apud Iulium Paulum, lib. 2. sententiarum, tit. 16. §. libr. 12. Ecloga Basilicorum, tit. 1. & apud nos, lib. 27. syntagma. iuris vniuersi, cap. 4. nec sufficit in hac specie rem fuisse emtam vel quasitam cōmuniter, nisi & animus & cōsensus fuerit contrahendi societatem.
- d** Vi in l. 1. quod cuiusq; vniuers. nom. P. ca. sententia, de senten. excommu. in Sext. tit. de collegiis illicitis. P.
- e** capit. ita plane, 23. quaestio. 4. neque caret scrupulo societatis occulta, qui manifesto facinori desinit ob viare, cap. error, 83. dicta. cap. facientis culpam, 86. dist. cap. qui potest 13. q. 3.
- f** De conurratione, in cap. fin. de testibus cogen. de factio. l. quisquis, §. ad l. Iul. maiestat. C. & alibi. Inuenies saepe in vitroque iure dictos socios criminos, eiusdem criminis auctores vel participes.
- g** Ex dno August. in c. illud, 26. q. 1.
- A h** Verba haec ponuntur, in l. §. l. verum, 63. pro soc. P. §. 1. eo. tit. apud Iustin. Omnium bonorum inita societate continetur omnes res, qua coeuntium sunt. l. 1. §. fin. pro socio. Pan. legatū, hereditas, donatio adueniens. l. 3. §. 1. pro socio. & ea qua in nominibus sunt, in suo quidem statu manent, sed actiones praestari debent, d. l. 3. eod. Est & societas bonorum praesentium, & futurorum. ut in l. si fratres, §. socium, & §. si. l. si societatem, eod. pro socio.
- i** Vi si duo coeunt, ut Grammaticam, vel aliam artem simul profiteantur, l. duo societatem pro socio. P.
- k** l. nam ita, de societa. apud Iustinian. l. cum duobus, §. si in coeundo, pro socio. P. l. 1. C. eod. tit.
- l** d. l. cum duobus, §. damna. pro socio.
- m** l. si pascenda pecora, 8. de pact. libr. 2. C. tit. 3. l. si merces, 25. §. vis maior loca. P. l. si tibi arca, 14. alias. §. l. si tibi rem, 13. de praescript. verb. P. Hic tamen distinctione egemus pro discernendis societatibus animalium ab aliis contractibus, qui de animalibus fiunt. Nam si tradantur pascenda pecora data mercede pastori, non communicatis ipsis animalibus, dicitur contractus locationis operarum, & custodia pastoris. l. si quis fundum, §. celestus. vers. si vitulos, & l. si merces, §. qui columnam. locat. P. in quo casu, qui custodiam promisit, tenetur de damno & periculo, si ex defectu custodiae, datum fuerit vel contigerit, non tamen de morte naturali, aut de vi, aut de metu illato, nam ad dominum tunc eorum damnum pertinet. Bart. ad dictam leg. qui mercedem, loca. Pan. Quandoque autem traduntur animalia estimata alicui, ut commodum & incommodum ad illum pertineat, & est venditio, l. estimata solut. matrimon. P. tuncque, qui dedit nihil praeter pretium petere potest, quod si ultra petat, usuram committit vetitam. c. consuluit, c. in ciuitate. de usur. Fit autem societas licita animalium, quando dominus communicat fieri animalium datorum & interdum animalia

ipsa quoque qua capitale dicuntur. Quare post tempus societatis ipsum capitale domino restituitur saluum & precipuum, si existet, quod si perierit, ante omnia restituitur seu reparatur ex factu suscepto. Aliquando & capitale ipsum inter socios dividitur. Veluti quando is, qui in societatem capitale recepit, dederit aliquam partem capitalis, quemadmodum licere fuisse probat Chassaneus ad §. 23. ad verba, deniers de mariage, num. 54. & sequentibus de titul. des droitz appartenans a gens mariez, in consuetud. Burgund. ex quadam Extravagante, quam dicit se inuenisse post librum feudorum, ubi & amplissime tractat de hac societate animalium magnorum & minorum. Est & expressa in bullario Laertii Cherubini bulla seu constitutio Sixti Quinti ordine 46. incipiens, de testabilis auaritia, sub data 12. Calendis Nouemb. anno 1586. per quam societas declaratur usuraria, in qua qui contribuit solum pecuniam, animalia, & similia, sine labore, recipit capitale integrum sine periculo interitus vel damni, cum media parte lucri. Iubetque punire contrahentes tanquam manifestos usurarios.

n l. nec pratermittendum, § 7. pro socio. P. l. 1. §. plane ex dolo, de tutel. C. delictorum turpis & foeda communitio, l. quod autem, § 3. pro socio. P. l. quod saepe, § 3. §. veneni, de contrab. emt. sic & fideiussio, l. si a reo, 70. §. si de fideiussor. ita nec socius conferre cogitur, qua ex illicitis causis acquisiuit. l. si fratres, § 2. §. ibidem aut, pro socio. P.

CAP. III.

Quis possit contrahere societatem.

Societas potest contrahi ab his, qui non prohibentur, & qui alioquin habent bonorum suorum administrationem, & capaces sunt contractus, etiam si non sint æquis facultatibus, cum plerunque pauperior, opera sua suppleat. quantum ei per comparationem patrimonii deest, a tamen

A cum socio meo societatem iniens, nisi a me quoque in socium admittatur, socius meus non est, **b** contrahitur societas inter extraneos, inter fratres, **c** inter virum & uxorem, **d** cum pupillo vero vtiliter, nisi tutoris auctoritate accedente, non contrahitur. **e** At sodalitates seu societates religionis causa nouas introducere non licet sine summi Pontificis auctoritate vel approbatione, **f** vt nec collegia aut societates publicas, sine principis probatione.

SCHOLIA.

a l. societates, § 1. pro socio. P.

b l. qui admittitur, 19. cum duob. seq. pro socio. Pan.

c l. si fratres, alias. §. l. § 2. §. idem Papinianus, eod. tit.

d c. 2. de dona. inter vir. & vxor.

e Neque expresse, neque tacite, l. vt in conductionibus, § 3. pro socio. Pand. vide Bart. ad l. Titium Mavium, §. altero, de admitt. tutor. P. ad leg. cum duob. §. idem Papin. pro socio. Bald. ad leg. patronus, commu. virius. iud. C. ad leg. cum oportet. C. de bonis quaelibet. Alex. conf. 49. mature ponderatis, 1. vol. & conf. 153. vol. 2.

f Idque ne nimia religionum diuersitas, grauem in ecclesiam Dei ingerat confusionem. capit. fin. de religio. domib. cap. vnico, eod. titul. in Sexto. Inre quoque civili dissoluitur illa sodalitas prætexitu religionis inducitur non consentiente principe, l. 1. de colleg. illicit. lib. 47. P. tit. 22. l. 2. de extraord. criminib. Nam certe multa mala, coniurationibus prætexitu boni iustis, saepe agitarunt, & conturbant rem publicam, resque tam notissima est, vt nemo vincendum sit, qui non exempla suo tempore summo cum reipublica damno senserit. vide plura infra. c. 6. nu. 3. glo. 4.

CAP. IV.

Quomodo contrahatur societas.

Societas consensu contrahitur; a is autem declarari potest & re, & verbis, & per

per nuntium, *b* aut simpliciter, *c* aut cum *A* certa diffinitione negotiationis vel rei, *d* aut in perpetuum, id est, donec vixerint socii, aut ad tempus, aut ex tempore, aut sub conditione, *e* nulla tamen societatis coitio in æternum est, fideo neque potrigitur ad hæredes. *g* nisi vectigalium conductioni adiiciatur pactum, vt & hæredes in *B* societatem succedant. *h* Bona fide societas ineunda, & pacta addita conuenire ei debent, vt sustineantur, & æqualitatem damni, & lucri quo ad fieri poterit habetia, *k* alioquin inutiliter contrahitur, vt alter lucrum tantum, alter damnum solum sentiat. *l* Adiciatur interdum societati pœna, vt si aliter quam placuerit, factum fuerit, certa pœna, puta centum aureorum, soluat. *m* At donationis causa societas non contrahitur. *n*

S C H O L I A.

- a* *l. qui admittitur*, 19. *pro socio. P. §. 1. de oblig. qua ex cons. nasc. apud Iustinian. l. 2. de action. P.*
- b* Sic intellige, *l. 4. pro soc. P. dum dicitur*, coiri posse societatem, id est, declarari re, verbis, literis, & per nuntium, nempe ex quibus constat de consensu. Reipsa namque dicitur coirahi ex tacito consensu. *l. si marginata*, 54. *pro socio. P.*
- c* Non adiecta certa negotiationis specie, aut parte bonorum, & proinde in *c.* societatem conferenda sunt omnia, qua ex quolibet questu veniunt, vt emtionis, venditionis, locationis, cōductionis, & operis, alias non si qua aliunde quam ex opera adueniant, veluti ex ultimis voluntatibus vel fortuna, vt legata, hereditates, & similia. *l. coiri societatem*, 7. *cum 2. sequentibus pro socio. Pandect.*
- d* *l. societates*, 5. *pro socio. P.*
- e* *leg. 1. pro socio. Pandect. & de conditione. l. 6. C. eod. tit. varia autem conditiones ponuntur in societatibus, in l. societatem mecum*, 76. *cum sequentibus, vsque ad 32. pro soc. P.*

- f* *l. nulla societatis*, 70. *pro soci. Pand.*
- g* Nemo potest societatem heredi suo sic parare, vt ipse hæres socius fiat. *l. nemo potest*, 35. *l. adeo*, 59. *l. si fratres*, 52. *§. idem respondit. pro soc. Pand. explicat Alex. consi. 111. volum. 3. Neque pactum expresse factum, vt societas ad hæredes transeat, receptum est, quia in societatibus industria & persona socii, vt tutoris eligitur, & inter artifices longa est differentia, & industria, & artis. l. inter artifices, de solutio. P. nec personalia transeunt in hæredes. l. quia tale, solut. matrimon. P. cum simil.*
- h* Si ita pactum sit non aliter. *l. adeo*, 59. *l. verum*, §. 3. *§. in heredem, pro soc. P.*
- i* *l. C. de societate. l. nemo ex sociis*, 68. *§. fin. eod. tit. Pandect. Societatis contractus est bona fidei, leg. in proposita*, 78. *pro soc. §. actionum, de actio. apud Iustin.*
- k* Societas ex sui natura requirit æqualitatem, nam & in peronarum societate, vel amicitia paros facit, vel recipit. In aliis etiam habet fraternitatis vinculum, & æqualitatem, leg. verum, §. hoc enim, & ibi gloss. 2. *pro soc. Pand. Æqualitas hæc non semper consideratur secundum proportionem arithmeticam lucri & damni, sed aliquando secundum geometricam. Coitur enim inter eos aliquando, qui æquales non habent facultates, inter pauperes & diuites, ita tamen vt pauperior industria & opera suppleat, quantum ei per comparationem patrimonii deest. leg. societates*, 5. *§. societas. pro socio. Pandect. Et ita coiri societatem posse, vt alter nullam partem damni sentiat, lucrum vero commune sit. Cassius Iurisconsultus putat, si tanti sit eius opera, quanti damnum est. Plerumque enim tanta est industria socii, vt plus conferat societati quam pecunia. leg. si non fuerint*, 29. *§. 1. pro socio. Quod recipitur, quando alter ex sociis pecuniam tantum dat socio, quitatum confert industriam ad lucrum faciendum, cui & perit opera, quando iurum cessat vel damnum contingit, & ita ratione opera deperdita videtur quoque*

sentire damnum, ut socius qui pecunia da-
 mnum sentit. Rursum & si pecunia com-
 municata salva remaneat sine damno, ea
 reuertitur ad dantem re integra. Pro
 portione contributionis in societatem da-
 mnum & lucrum equalitatem recipit.
 Nam si aequale sit capitale, id est, si uter-
 que sociorum parem quantitatem pecu-
 nia vel aequales operas contulerit, aut si
 fuerint societatis partes aequae adiecta, par-
 tes lucri & damni aequales erunt. Si vero in-
 aequales fuerint partes, erunt tantum aequales
 iuxta proportionem collationis, id enim taci-
 te actum intelligitur, l. si non fuerint, 2 §. &
 l. Mutius, 20. pro socio. P. ubi & definitur,
 lucrum esse, quod residuum est deducto omni
 damno, & damnum quod residuum est,
 deducto omni lucro.

I Hec societas reprobat, & dicitur leoni-
 na, dict. l. si non fuerint, §. Aristo. pro socio.
 P. §. de illa, de societa. apud Iustinian. a leo-
 ne, qui, ut legitur in apologo. Aesopi, pro-
 fectus in venationem cum vulpe & asino
 societate inita de venatione, ita captam pra-
 dam diuidi inter se voluit, ut asino necato,
 qui equaliter diuiserat, sibi omnes fere
 partes dari a vulpe procurauerit. Quam-
 obrem non valet societatis pactum, ut ille,
 qui capitale posuit in pecunia, capitale sal-
 uum recipiat, & lucrum diuidatur, ut do-
 cet Accurs. ad d. §. Aristo, Azo, Bald. Sa-
 lycet. & alii ad Authen. ad haec, de usur. Ita
 nec valet pactum quod solum lucrum spe-
 det ad eum, qui pecunias posuit pro capita-
 li, & non damnum aut diminutio capita-
 lis, licet contra valeat, quod ille, qui operam
 posuit, tantum lucrum sentiat, & non da-
 mnum, cum in casu damni & ipse satis par-
 ticipet in damno perdendo operas suas, §. &
 adeo, de societa. apud Iustinian. probatur &
 in ca. nauiganti, de usur. & ibi per Panor-
 mitan. Calderinum, & Ioannem de Ana-
 nia. explicat Gloss. ad capit. plerique, 14.
 quaestio. 3. ad verbum, negotiatoribus.
 Videtur enim (inquit) quod si quis pec-
 uniam dedit negotiatori, ut inde emat

merces, & det sibi partem lucri, quod
 illud sit licitum, quod non concedo, si
 periculum spectat ad recipiendum, quia
 inter eos esset contractus mutui, in quo
 prohibitum est quippiam ultra sortem
 percipere, ut in dict. cap. plerique. Sed si
 per illa verba societatem contrahant,
 tunc periculum pertinet ad utrumque,
 tuncque bene licitum est quod vnus so-
 cius det pecuniam, alius vero suppleat
 laborem. l. 5. pro soc.

m l. duo societatem, 7 §. pro soc.

n leg. societates, 5. §. fin. pro socio. & in l. se-
 natus censuit, 35. §. si quis societatem, de
 mortis causa donatio. libr. 39. Pand. tit. 6.
 leg. cum hic status, 32. §. cum inter virum
 & uxorem, de donatio. inter vir. & uxor.
 Pand. libr. 24. tit. 1.

CAPVT V.

De solutione societatis.

Finitur, a vel soluitur societas, mortea-
 ter utrius sociorum naturali vel ciuili, b
 interitu rerum, quarum constat societas, c
 vel finito negotio, de quo tantum fuerit
 facta societas, d egestate socii, e renuntia-
 tione societatis. f

SCHOLIA.

a De modis, quibus finitur societas tractatur
 in leg. verum, 63. §. fin. cum 2. legib. seq.
 pro soc. P.

b capit. 2. de donatio. inter virum & uxor.
 dict. leg. verum, §. societas, & leg. societa-
 tem, 4. leg. socium, 60. leg. adeo, 59. leg. a-
 ctione, 65. §. quia morte, pro socio. P. §.
 soluitur, de societa. apud Iustinian.

c dict. leg. verum, §. fin. l. si id quod, 58. pro
 socio. P. Proinde si res fuerint facta sacra,
 vel publica, soluitur de his societas. dict. l.
 verum, §. fin. pro socio. leg. 3. de religiof. &
 sumt. funer. Ratio ex §. sacra, & §. sancta,
 de rerum diuis. leg. 18. & fin. eod. titul. in
 Pand. l. inter stipulantem, §. sacra, de ver-
 bor. oblig. & ita si in fundum communem
 illatus fuerit mortuus efficitur religiosus,
 & agitur pro socio, veluti finita societate. l.
 si fundus,

fundus, 29. pro soc. P. facit §. religiosum, A
 de rerum diuis.
 d. l. actione. §. item si alicuius rei. pro soc. P.
 e. l. 4. pro soc. P. veluti publicatione honorū,
 quia bonis publicatis, alius scilicet fiscus in
 locum eius succedit, & is habetur pro mor-
 tuo, leg. actione, §. publicatione, leg. verum
 est, 63. §. fin. pro soc. §. publicatione, de so-
 cieta. apud Iustinia. Atque fiscus, ad quem
 bona perueniunt, tanquam haeres tenetur
 creditoribus damnati. l. 2. ad leg. Iul. de vi B
 publica, C. l. si ut proponis. C. de bonis pra-
 scripto. Sicque cum fisco quemadmodum
 nec cū heredib. continuari potest societas.
 Si etiam socius bonis cesserit, & bona uni-
 uersa distracta fuerint a creditorib. socii,
 idem dicendum, leg. actione, §. 1. pro soc.
 P. §. item si quis ex sociis, de societa. apud
 Iustinia. In hoc tamen casu additur, quod
 si uibilominus consentiant socii, esse in so-
 cietate, noua inita videatur esse societas, C
 quae tunc incipiat. Addit & Theophilus
 ad dict. §. item si quis, illud ipsum intelli-
 gi, quando uniuersae facultates socii, non etiam
 si pars tantum bonorum publicentur.
 f. Quod sit uel ex voluntate seu dissensu con-
 trario, l. 4. l. verum, §. fin. leg. actione, §. di-
 ximus, pro soc. leg. 5. C. eod. tit. §. manet,
 de societa. apud Iustinian. Et hoc commu-
 ne omnibus contractibus consensu initis,
 ut contrario consensu distrabi possint, §. si D
 quibus mod. tolli. obliga. leg. 2. de rescind.
 vend. l. ab emtione. C. de pact. facit ratio.
 l. nihil iam naturale, de regul. iur. capit. 1.
 eod. tit. apud Gregor. Potest & socius
 inuito altero socio, renuntiare societati,
 quia nemo tenetur inuitus manere in cō-
 munionem, leg. final. commun. diuid. C. nisi
 hanc libertatem sibi pacto ademerit, pa-
 ciscendo ad tempus uita societatem, l. 1. pro
 soci. P. ueruntamen obseruandum renun-
 tiantem societati ante tempus socium a se, E
 non se a socio liberare. l. 65. §. 3. pro socio. P.
 & ex parte quidem renuntiantis societa-
 tem sine consensu socii, soluitur quidem so-
 cietas in eius prauidicium, sed non in da-

mnum sociorum, si dolo malo renuntiaue-
 rit, ut solus lucrum haberet, §. sed plane, de
 societa. leg. actione, §. diximus, & §. item
 si societatem pro socio. Idem, si ante tempus
 dictum societati renuntiauerit. dicta leg.
 actione, §. item si societatem, & §. Labeo.
 & leg. si conuenerit, 14. §. 1. leg. sed & so-
 cius, 17. §. fin. pro socio. Pandect. Renun-
 tiatur societati uel expresse uel tacite, ex-
 presse consensu explicito, tacite, ut si socius
 separatim res suas agere coeperit. leg. ita
 quoque, pro socio. Pandect. Item tacito pa-
 cto, ueluti dum paciscitur socius, ne partem
 suam petat. nam in effectu tollitur socie-
 tas, leg. in hoc iudicium, §. penultim. com-
 muni diuidum. P. item & tacite soluitur,
 quando uel stipulatione, uel iudicio mu-
 tata erit causa societatis, si iudicium socie-
 tatis dicitur, ad hoc ut societas distraha-
 tur, leg. actione pro soc. P.

CAP. VI.

- 1 De effectu & actione societatis.
- 2 De cautionibus post solutionem societatis.
- 3 De fide rupta & sociis criminum.
- 4 De persecutione rerum societatis.

Difficile est incorruptum permanere,
 qui corrupto sociatur. a Actio pro so-
 cio regulariter datur tantū soluta socia-
 te. b Nonnunquam necessariū est manen-
 te societate agi pro socio, c si id, de quo cō-
 uenit, non praestetur, d si socius contra bo-
 nam fidem, uel dolo malo aliquid egerit, e
 si non communicauerit, quae tenetur, uel
 in societate singularium rerum, uel om-
 nium bonorum cōmunicare ex lucro, f
 & damno, g competit & pro repetitione
 sumtuum pro parte societatis, in causa so-
 cietatis factorum, h & pro damni dati in
 re communi reparatione, si datum in re
 communi a socio dolo suo uel culpa pra-
 cedente, non aliter. i Datur actio pro socio
 societatem ineunti, & heredibus eius, k
 cōtra socium, & heredes eius, l & in eum,
 cuius iussu societas coirafuerit. m Cate-
 rum in hac actione cōdemnatio fit contra

Socium, siue is sit vniuersorum bonorum, A
siue vnius rei, in quantum facere potest,
non ultra, nisi dolo malo fecerit, quomi-
nus possit. *n*

Accedunt † & societate soluta cautiones
præstandæ pro soluendis debitis, quæ com-
municari debent. *o*

Rursum, † qui fidem rumpit societatis,
cum infamiae periculo, conuentus suo no-
mine, condemnatur. *p* Puniuntur, & pœ-
nis legitimis, qui illicitas societates, vel so-
cietatum illatas pactiones, fecerunt, *q* vt
& socii eriminum pari vt plerunque pœ-
na. *r*

Potest, & si res dissoluta societatis in-
ueniantur, agi & pro socio & communi di-
uidendo. *s*

S C H O L I A.

- a** *ca. quisquis*, 13. *questio. 4. morbida ouis om-
ne pecus inficit, cap. sed illud*, 45. *distin.
c. refecanda, can. ecce autem, c. illud sane*, C
*4. q. 3. atque quandoque boni puniuntur
in societate malorum inuenti, ca. non tur-
batur*, 24. *q. 1. Si tamen bonus in societate
malorum coactus in bonitate perseveret,
vt nõ possit malos euitare, ab illis polluitur.
ca. non est*, 32. *q. 1. ita quandoque societas
malorum inuoluntaria, quandoque est tol-
leranda, quandoque fugienda, cap. sugge-
stum, cum 2. sequentibus. 7. q. 1.*
- b** *Et qui agit actione pro socio, videtur re-
gulariter resilire a societate, l. actione, pro
socio P.*
- c** *d. l. actione, §. nonnunquam.*
- d** *vt in l. cum societas, 69. l. cum duobus, 52.
§. item Melia, l. socius, 81. pro socio. P.*
- e** *l. 3. l. velui, 52. pro socio. Pandect. §. fin. de
societa. apud Iustinian. tenetur quidem de
culpa, ac de negligentia socius, attamē suf-
ficit eum talem diligentiam adhibere in
rebus communibus, qualem in suis propriis
adhibere solet, & qui parum diligentem
socium sibi adhibuit, de se queri debet, si-
bique hoc imputare, dist. §. fin. de societa.
leg. cum duobus, 52. §. quidam sagariam,*

*leg. socius, 72. pro socio. Pandect. Eadem
dicuntur de socio rei communis in leg. ha-
redes, §. non tantum, famil. eriscum. Pan.
socius enim res communes pertractas, suas
tractare videtur. leg. merito, 51. pro socio. P.
& quod commune est, nudum est. leg. seruis
electiane, §. fin. de legat. 1. leg. illud, de ri-
tu nupt. v. leg. 1. §. domini, ad senatusconf.
Sylla. P. cum simil. Ad hanc actionem per-
tinet, si communis socius rem communem
celauerit vel amouerit, suppressendi ani-
mo, ex dolo, non aliter. l. rei communis, 45.
& d. l. merito, 51. pro socio. P.*

f *Datur actio hæc ad communicanda lucra,
qua ex societate ea pendente, obuenerint. l.
1. §. fin. & l. 2. & leg. cum duobus, 52. so-
cium, l. si quis, 74. pro socio. Pandect. leg. 5.
C. eodem titul. In hac autem communica-
tione inquirendum est de modo & causis
in ita societatis, & aduenientis lucri, ut
tantum communicentur non alia, dist. l.
cum duobus, §. duo, & §. Papinianus, l.
coire, 7. cum sex. l. sequentibus, l. sed est,
13. leg. duo, 71. §. fin. pro socio. nisi ex probi-
bitis causis acquisitio fiat eorum, que non
veniunt in societatem. leg. cum duobus, §.
idem ait, & leg. quod autem, 53. & l. seq.
pro socio. P.*

g *Damnum inquam, quod quis passus est in
societate, vel occasione societatis, sine cul-
pa sua. leg. cum duobus, §. quidam, & §.
uem si communem, & §. si quis ex socio, l.
socium, 60. §. socius, l. si vnus, 67. & l. pro
socio, pro socio. P. l. 2. C. eod. tit.*

h *In proxime citatis iuribus, dum modo pen-
dente societate, & in causam societatis fa-
cta fuerint impensa, non si post solutam so-
cietatem, vt neque tunc damnum contin-
gens ea soluta sarciretur ex communi, leg.
actione, 65. §. si post distractam, pro socio.
Pandect.*

E i *l. sed si, 47. in fin. cum sequentibus. leg. ad-
eo, 59. §. fin. l. cum duobus, 52. §. quidam,
& §. venit, §. quod si rei, §. quod si a furi-
bus, §. si quis societatem, leg. de illo, 23. pro
socio. P.*

k leg.

k l. verum est, 63. §. in heredem, l. actione, A
 65 §. morte. pro socio, l. 3. C. eod. tit. Potest
 hac actio dari patri pro eo, quod ante emā-
 cipationem filii gestum est. l. si id, 58. §. si
 filius familias, pro soc. P. datur & domino
 seruis socii, d. l. si id quod, §. fin.

l. dicta l. verum est, §. in heredem, & l. heres,
 40. l. actione, 65. §. morte, l. nemo, 35. in si-
 ne, cum l. seq. pro soc. datur & in partem fi-
 lii familias socii, ut & in filium familias, l.
 si id quod, §. si filius familias, pro socio. P. B

m Agitur & directo contra patrem, & do-
 minum, quorum iussu cum filio familias
 vel seruo contractum est, l. fin. pro soc. P.
 exemplo aliorum negotiorum, in quibus
 datur actio quod iussu. §. fin. quod cum eo
 qui in alien. potest. est nego. gest. esse di-
 cat. libr. 4. institutio. tit. 7.

n Hoc beneficium personale est, ut non in so-
 lidum repetatur debitum a socio, sed in id
 conveniatur tantum, in quantum facere C
 possit tempore condemnationis seu senten-
 tia, deducto omni alio are alieno, propter
 fraternitatis speciem, qua in societate ver-
 satur. Quare nec hoc beneficium com-
 petit heredibus vel fideiussoribus socio-
 rum, nec patri, nec domino eorum, l. ve-
 rum, 63. cum 7. §. sequentib. pro socio. leg.
 sunt qui, 16. l. sed hoc, 22. de re iudic. Pand.
 Datur tamen, & hoc beneficium aliis qui-
 busdam personis quam sociorum, ne con-
 veniantur supra id quod facere possunt,
 quod non competat eorum heredibus aut
 fideiussoribus. Datur enim marito nomi-
 ne dotis conventio, non eius fideiussori, he-
 redi, aut defensori, l. si cum procurator, 23.
 l. et si fideiussor, 24. l. sciendum est, 25. de
 re iudica. libr. 4. 2. P. tit. 1. Id ipsum si ex a-
 liis contractibus cum uxore gestis mari-
 tus ab uxore conveniatur, vel contra, si
 vxor a marito, l. non tantum dotis, 20. & E
 l. sicut autem, 21. de re iudica. Hoc ipsum
 beneficium datur patrono, patrono, militi,
 qui est sub armata militia, l. patronus, 17.
 l. item miles, 18. l. miles, 6. eod. tit. de re iu-
 dica. Item parenti seu patri, l. 7. §. 1. de ob-

sequis, & c. P. Item donatori, l. cū ex causa
 donationis, 30. l. Nezennius, 41. §. fin. de re
 iudica. P. Ratio in l. 33. de donatio. & in l.
 & exheredatum, 49. §. fin. & l. ne ex libe-
 raliute, 50. de re iudica. Item alius, de qui-
 bus in §. sunt persona, cum sequentib. usque
 ad finem tituli, de action. apud Iustinia.
 Inest porro & huic privilegio, ne quis con-
 veniatur supra id quod potest facere, ut
 etiam deducatur & habeatur ratio eius,
 qui eo vititur, ne egeat, & aliquid ei suffici-
 ens ad victum relinquatur, l. ante eos, 19.
 §. fin. & l. cum donationis, 30. de re iudic. l.
 in condemnatione, 173. de regu. iur. P. l.
 62. de adilit. edict. Pand. Caterum quod
 dictū est de sociis, ut in tantum in quan-
 tū facere possint conveniantur, id se factu-
 rum causa cognita prator edicit. Causa
 autem cognitio in hoc versabitur, ut ne-
 ganti se socium esse, non subveniatur, ne so-
 cio ex doli clausula obligato succurratur;
 leg. sed hoc ita, 22. §. fin. de re iud. c. & de
 inficiente se socium etiam in leg. si unus ex
 sociis, 67. §. fin. pro soc. Inficiatio facit ut
 mereatur quis suo beneficio privari, men-
 daxque omni commodo rei privatur, cap.
 super luteris, cap. sedes, de resc. leg. l. si. de rei
 vindica. leg. et si legibus, C. si contrarius vel
 vitia. public. Dolus porro efficit, ut qui
 desit dolo esse solvendo, nihilominus face-
 re & solvere posse dicatur, cum equum,
 non sit, dolum quemquam releuare. leg.
 verum, 63. §. hoc quoque pro soc. P. leg. ne
 ex dolo, de dolo, P. Non vititur etiam pri-
 vilegio hoc, qui erogat bona sua in frau-
 dem future actionis, nam & is dolo facere
 videtur, quominus solvendo sit, leg. nemo
 ex sociis, 68. §. 1. pro socio. Attamen is, qui
 occasione oblata acquirendi non vititur; id
 est, is qui cum posset acquirere, non vult
 acquirere, non censetur in fraudem fa-
 cere quominus possit, nec privatur ideo pri-
 vilegio isto, quod non adquisierit cum pos-
 set, dicta leg. nemo ex sociis, §. 1. pro socio,
 & leg. 6. qua in fraudem creditor. P. nisi
 forsan dolo malo fecerit, quominus oblata

- fibi competentem bonorum possessionem. **A** admitteret, l. sed et si lege, 25. §. perinde, de petitio. hered. P. constituitur & regula in hoc iure utimur, 152. §. fin. de regul. iur. In contrahentibus quibus doli praestatio vel bona fides inest, haeres in solidum tenetur, & ita dolus in factione representat possessionem.
- O** l. omne as alienum, 27. & seq. si socii, l. pro socio arbiter, 3. §. l. si unus ex sociis, 67. pro socio.
- P** Qui condemnatur pro socio ex fide rupta, infamis est, l. fin. C. ex quib. caus. infam. irroga. lib. 2. C. tit. 12. l. 1. l. furti, 6. §. mandati, de his qui notant. infam. lib. 3. P. tit. 2. Haeres tamen socii suo nomine, ut pro tutela damnari non potest, d. l. illud, §. illud plane, de his qui notant. infam. Si quidem perfidia delictum est, & delicti poena non ingreditur auctorem, l. si qua poena, §. l. crimen, de poen. P. & quisque suo nomine **C** damnatur, §. ex quibusdam, de poen. temeroligan. Cicero pro Roscio Amerino, pro rebus minoribus socium fallere turpissimum dicit, & postea. Recte maiores nostros eum, qui socium se fellisset, in virorum bonorum numero non putasse haberi oportere. Et iterum pro Quinto Roscio Comodo: si qua sint (inquit) privata iudicia summæ existimationis & poenæ capitis, tria hæc sunt fiducia, tutela, & societatis, æque enim perfidiosum est, & nefarium fidem fallere, quæ continet vitam & pupillum fraudare, qui in tutelam peruenit, & fidem fallere, qui se in negotio coniunxit.
- Q** Dissoluntur & reuocantur nouæ religiones, & religionum nouæ sodalitates induta post concilium Lateranense, quod eas prohibuit sub Innocentio 3. cap. 13. in c. si. de religiosis domib. apud Gregor. c. unico. **E** eo. ut. in Sex. Dissoluntur & alia collegia illicita in l. 4. de colleg. illi. P. & qui illegitimum collegium usurpauerit tenetur eadem poena, qua ii qui hominibus armatis loca publica vel templa indicati fuerint occupasse, l. 3. de colleg. illi. P. Et ita poena legis Iulia maiestatis, l. 1. §. 1. ad leg. Iul. maiest. l. 4. C. de his qui ad eccles. confuger. eritque tanquam de vi publica societatem hanc inuentibus poena, aqua & ignis interdictio. l. qui dolo, de vi & vi arma. P. lege quoque Iulia de annonâ tenentur, qui societatem coerint quo annonâ carior fieret, l. 2. ad leg. Iul. de annon. P. monopoliorum quoque societates, artificum, & ergo laborum, alioquin & aliunde seuerè puniuntur. in l. vni. de monopol. C. vide qua dixi supra, cap. 3. gloss. fin.
- I** cap. sicut dignum, 61. §. illi autem, de homicid.
- S** Post solutam societatem res diuidi debent, qua inueniuntur communes, cap. 2. de dona. inter vir. & uxor. & res communiter quaesita, vel actione pro socio, vel communi diuidendo diuiduntur. l. pro socio, 38. §. fin. pro socio. Et si actum fuerit communi diuidendo, non ideo tollitur actio pro socio; per quam alia petuntur quam per actionem communi diuidendo; verum ea quæ iam socius consecutus fuerit per actionem communi diuidendo agendo, non consequetur iterum agendo actione pro socio. l. si actum sit, 43. pro socio. Datur & aliquando alia actio cum superioribus ex stipulatu socio, si a socio poenam stipulatus fuerit, quo casu, pro socio quidem non ager, si tantundem in poenâ sit stipulatum, quantum eius interfuit. Quod si ex stipulatu poenam consecutus fuerit, postea pro socio agendo hoc minus accipiet, poena ei in sortem imputata. l. si quis a socio, 41. l. quod si ex stipulatu, 42. pro soc. Item rei communis nomine cum socio furti agi potest, si per fallaciam dolo malo rem amouerit, vel communem rem claudi animo contrectet; potest & cum ea pro socio experiri, nec altera actio alteram tollit, l. rei communis, 45. cum 4. sequentibus, l. merito, 46. qua prælietam explicat pro socio. P. verum ut semel dixerim actio pro socio, in hoc contractu societatis propria est, alia autem negotio

negotio subferuntur & accommodantur, A
ratione accessionis causarum, & furti; cō-
muni diuidendo, ratione rei communis,
ut dicitur, & ratione damni in ea dati, le-
gis Aquila, l. sed si ex causa, 47. §. 1. pro
soc. P. Si hereditas etiam communis sit, fa-
milia eriscunda actio dabitur, ut in l. cum
duobus, 57. §. si fratres, alias lex si fratres,
53. pro socio. l. 1. & 2. famil. erisc. P. lib.
10. P. tit. 2. Potest & incidere in questio-
nem iudicium finium regundorum, iuxta B
l. 1. 2. 3. & 4. finium regund. Pandect. lib.
10. tit. 1.

DE MANDATO.

a T I T. XVIII.

¹ Huc referri possunt tituli, de procuratoribus, lib.
1. decret. tit. 8. & lib. 1. Sexti tit. 19. & lib. 1. cle-
menti. tit. 10. tota 29. dist. & alibi dicitur apud
Gratianum, lib. 3. P. tit. 3. lib. 2. C. tit. 13. potest &
referri titulus de syndico. lib. 1. decret. tit. 39.
Quod cuiusque vniuersitatis nomine, lib. 3. P. tit.
4. titulus de mandato, apud Iustinia. lib. 3. tit.
27 & lib. 4. C. tit. 35. & mandati. lib. 17. P. tit. 1.

C A P V T I.

¹ Continuatio.
² Et quid mandare.
³ Obligatio mandati, quis mandator, pro-
curator, negotiorum gestor, procuratio ec-
clesiastica.

¹ A ccedit ad societatem amicitiae quo- D
dam modo mandatum, quod ab ami-
co suscipitur exsequendum. a

² Mandatum, in quantum habet obliga-
tionem acceptatum, inter contractus, qui
consensu perficiuntur, annumeratur. b
Mandate in vniuersum, est aliquid geren-
dum aut exsequendum committere. c Qui
mandat alicui quippiam agere aut dicere,
mandator dicitur. Qui suscipit & exsequi-
tur, procurator, cum mandato agens vel E
dicens; d qui autem sine mandato facit, ne-
gotiorum gestor. e

³ Ex mandato vero facto vel suscepto na-
scitur obligatio mandati, f de qua hic agi-
tur potissimum, non de procuratione seu

sumtibus, qui debentur ab ecclesiis supe-
rioribus prelati, ratione visitationis, quam
faciunt, iuxta facultates ecclesiarum, &
consuetudinum locorum. g

S C H O L I A.

a Mandatum inquit Vlpia. in l. 1. §. fin-
mand. P. lib. 17. P. tit. 1. nisi gratuitum,
nullum est, nam originem ex officio & a-
micitia trahit, & c. Idem in §. fin. eo. tit. a-
pud Iustinia. lib. 3. tit. 26. ideo ibi dicitur
esse gratuitum, alioquin mercede interue-
niente esset contractus innominatus do ut
facias, l. naturalis, de prescrip. verb. P.

b l. consensu, de actio. §. 1. de oblig. qua ex
consensu. P. l. 5. manda. P.

c mandare, aliqui deducunt a manu & da-
re, quod in dandis exsequendisque negoti-
is, manus inuicem sibi dare opus fuit, id est,
mutuas communicare gratuitas operas, &
auxilia mutua, vel manum dare, idem di-
cemus quod dare potestatem aliquid agen-
di in aliquo negotio alicui, manus quippe
pro fide & pro potestate usurpatur, l. 2. de
origine iur. l. manumissiones, de iustit. &
iur. Pan. & manus militaris, in l. 3. ne vis
fiat ei qui in possess. miss. est. lib. 43. Pan. tit.
4. Inde & dicimus mandare iurisdictionem,
quod est dare potestatem, loco man-
dantis iudicandi, titulo de officio eius, cui
manda. est iurisd. idem quod delegare, in
tit. de offi. delega. apud Greg. & Bouifaciu.

d procurator est qui mandato domini eius
rem administrat, vel negotia aliena; l. 1. de
procura. P. §. fin. de his per quos agere pos-
sumus, lib. 4. Institutio. tit. 10. procura-
tor illud solum potest, quod sibi committi-
tur, c. innotuit, de electio. quare & fidem
debet facere de mandato seu procuratione,
maxime in litiibus, antequam admittatur
pro alio, c. 1. de procura. l. licet eod. tit. &
quamuis certa persona possint pro aliis cer-
tis aliquando defendere sine mandato, ut
in l. sed ha persona, 35. de procura. P. tamen
non censentur qui huius generis sunt, veri
procuratores, si mandato careant. l. 3. §.